

Referendumverordening

De raad van de gemeente Hollands Kroon

gelet op artikel 149 Gemeentewet: *De raad maakt de verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt*

besluit vast te stellen de volgende Referendumverordening [Hollands Kroon 2016].

Hoofdstuk I Begripsbepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. concept raadsbesluit: een aan de raad voorgelegd besluit dat op de agenda van de raadsvergadering is opgenomen;
2. referendum: stemming waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een concept raadsbesluit of beleidskwestie waarvan de beslissingsbevoegdheid bij de raad ligt;
3. kiesgerechtigden: inwoners van Hollands Kroon die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van de raad.

Artikel 2. Referendabele besluiten

1. Referenda kunnen worden gehouden op initiatief van de bevolking over een conceptbesluit van de raad of op initiatief van de raad over een beleidskwestie, waarvan de beslissingsbevoegdheid bij de raad ligt.
2. Concept raadsbesluiten kunnen geen onderwerp van een referendum zijn als het gaat om besluiten:
 - a) over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen en schenkingen;
 - b) over de hoogte van geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers en hun nabestaanden;
 - c) over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie;
 - d) over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
 - e) over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen;
 - f) over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
 - g) in het kader van deze verordening;
 - h) ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft.

Hoofdstuk II Referendum op initiatief van de bevolking (raadgevend referendum)

Artikel 3. Inleidend verzoek

1. Kiesgerechtigden kunnen schriftelijk een inleidend verzoek om een referendum te houden uiterlijk één week voor de behandeling van het concept raadsbesluit in de raadsvergadering indienen bij de raad. Het verzoek is voorzien van een dagtekening en vermeldt om welk concept besluit het gaat.
2. Het verzoek moet worden ondersteund door ten minste 200 handtekeningen van kiesgerechtigden. Elke handtekening gaat vergezeld van een daarbij behorende naam, adres, postcode, woonplaats en geboortedatum.
3. De in het tweede lid bedoelde ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door het college verstrekt standaard formulier, dat ter ondertekening bij de publieksbalie van de gemeente ligt en op tenminste drie andere door het college aangewezen locaties. Bij het plaatsen van een handtekening op een lijst dient de kiesgerechtigde zich te legitimeren met een geldig identiteitsbewijs.
4. Indien het verzoek voldoet aan het bepaalde in de voorgaande leden, beslist de raad, met inachtneming van artikel 2, of het verzoek tot het houden van een referendum wordt ingewilligd.
5. Als het verzoek wordt ingewilligd, wordt het concept raadsbesluit waarop het referendumverzoek betrekking heeft, vervolgens in de vergadering van de raad behandeld.
6. De stemming over het concept raadsbesluit, zoals dat luidt na verwerking van eventueel aanvaarde amendementen, wordt aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop het referendum wordt gehouden, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Artikel 4. Definitief verzoek

1. Kiesgerechtigden dienen binnen zes weken na de dag dat de raad het besluit bedoeld in artikel 3 vijfde lid heeft genomen, een definitief verzoek in om een referendum te houden.
2. Dit verzoek moet worden ondersteund door ten minste 2250 van de kiesgerechtigden. Elke handtekening gaat vergezeld van een daarbij behorende naam, adres, postcode, woonplaats en geboortedatum.
3. Het definitieve verzoek wordt ondersteunt door het plaatsen van een handtekening op door het college verstrekte lijsten. Deze lijsten liggen bij de publieksbalie van de gemeente en op tenminste drie andere door het college aangewezen locaties.
4. Bij het plaatsen van een handtekening op een lijst dient de kiesgerechtigde zich te legitimeren met een geldig identificatiebewijs.

Artikel 5. Besluit op referendumverzoek

1. De raad neemt uiterlijk in zijn tweede vergadering na de dag van ontvangst van het definitieve verzoek een besluit.
2. De raad wijst het verzoek toe, als het verzoek voldoet aan de in het vorige artikel gestelde eisen.
3. De raad stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, gehoord het college, de dag vast waarop het referendum wordt gehouden.

Hoofdstuk III Referendum op initiatief van de raad (raadplegend referendum)

Artikel 6. De beslissing tot het houden van een referendum over een beleidskwestie

1. Een besluit tot het houden van een referendum over een beleidskwestie wordt genomen door de raad.
2. Een raadslid dient daartoe een schriftelijk verzoek in bij de voorzitter van de raad.
3. Het besluit over de beleidskwestie waarover het referendum wordt gehouden, heeft tenminste betrekking op:
 - a) de aard en inhoud van de beleidskwestie;
 - b) een analyse van de achtergronden van de beleidskwestie;
 - c) de vraagstelling die aan de kiesgerechtigde inwoners kan worden voorgelegd;
 - d) de gevolgen, de financiële daaronder begrepen, van een positief antwoord en van een negatief antwoord op de vraagstelling, dan wel van een keuze voor een bepaalde optie.

Hoofdstuk IV Overige bepalingen over referenda

Artikel 7. Vraagstelling

1. De raad stelt de vraagstelling en de antwoordcategorieën van het referendum bij een referendum op initiatief van de bevolking vast.
2. De vraagstelling dient helder en eenduidig te beantwoorden te zijn met: ja of nee; een voorkeur voor één van twee alternatieven, dan wel zo nodig voor geen van beide.
3. De vraagstelling bij een referendum op initiatief van de raad gaat vergezeld van de in artikel 6, derde lid, genoemde:
 - a) toelichting op de aard en inhoud van de beleidskwestie;
 - b) analyse van de achtergronden van de beleidskwestie;

Artikel 8. Referendumcommissie

1. De raad stelt een onafhankelijke referendumcommissie in en benoemt en ontslaat haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit vijf leden en kiest uit haar midden een voorzitter.
3. Voor de besluitvorming is een quorum vereist van drie leden. Bij het staken van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.
4. De commissie wordt ondersteund door de griffier.
5. De voorzitter en de leden van de commissie kunnen geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan.
6. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.
7. De leden kunnen te allen tijde ontslag nemen. Zij die aftreden of ontslag hebben genomen blijven hun functie waarnemen totdat in hun opvolging is voorzien.

Artikel 9. Taken referendumcommissie

1. De commissie heeft tot taak:
 - a) de raad te adviseren over de toepassing van artikel 2;
 - b) de raad een voorstel te doen voor de vraagstelling van een referendum;
 - c) toezicht te houden op de uitvoering van de verordening en de organisatie van het referendum;
 - d) toezicht te houden op de objectiviteit van de door de gemeente te verstrekken voorlichting;
 - e) de raad te adviseren over de verdeling van het subsidieplafond bedoeld in artikel 10, tweede lid;
 - f) de raad te adviseren over de evaluatie van gehouden referenda en van voorstellen en verzoeken die niet tot een referendum hebben geleid.
2. De commissie adviseert voorts gevraagd en ongevraagd over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen.
3. De adviezen van de commissie zijn openbaar.

Artikel 10 . Budget

1. Nadat is besloten tot het houden van een referendum, brengt de raad een bedrag op de begroting voor voorlichting en organisatie.
2. Tevens stelt de raad een subsidieplafond vast voor subsidies aan de verzoekers van het referendum en aan maatschappelijke organisaties voor het organiseren van debat en publiciteit over het onderwerp waarop het referendum betrekking heeft. De raad bepaalt daarbij volgens welke verdeelsleutel het subsidieplafond over de groepen van subsidiegerechtigden wordt verdeeld.
3. Het college beslist op de aanvragen om subsidie in volgorde van ontvangst.

Artikel 11. Uitvoering

Het college is belast met de organisatie en uitvoering van het referendum.

Artikel 12. Procedure stemming

De bepalingen van de Kieswet en het Kiesbesluit zijn op de gang van zaken bij het referendum van overeenkomstige toepassing.

Artikel 13. Geldigheid van de uitslag

1. Het referendum is geldig, indien het aantal geldig uitgebrachte stemmen 30% van het aantal kiesgerechtigden bedraagt.
2. De uitslag van het referendum wordt berekend op basis van de gewone meerderheid van het totale aantal uitgebrachte stemmen.

Artikel 14. Strafbepalingen

Met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft degene die:

- a) stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
- b) stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst

gebruikt of door anderen doet gebruiken, dan wel deze met het oogmerk om deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, in voorraad heeft met het met het oogmerk deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;

- c) als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden;
- d) bij een verkiezing door gift of belofte een kiezer omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen zijn stem;
- e) stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven.

Artikel 15. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.

Artikel 16. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Referendumverordening gemeente Hollands Kroon'.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ...(datum)

voorzitter

griffier

Toelichting

Artikel 1. Begripsbepalingen

Wat betreft de kiesgerechtigden is aangesloten bij degenen die gerechtigd zijn deel te nemen aan de raadsverkiezingen. Dit is geregeld in artikel B3 en artikel J1 van de Kieswet. Een referendum is alleen mogelijk binnen het grondgebied van de eigen gemeente.

Artikel 2. Referendabele besluiten

Alleen concept besluiten van de raad kunnen onderwerp van een referendum zijn. De besluiten genomen door het college of door de burgemeester zijn niet referendabel op grond van deze verordening.

Artikel 3. Inleidend verzoek

Kiesgerechtigden nemen het initiatief tot een referendum. Hiertoe kunnen zij een verzoek indienen tot het houden van een referendum. Een referendum biedt de inwoners de mogelijkheid aan de noodrem te trekken als hun politieke vertegenwoordigers een besluit dreigen te nemen dat in hun ogen verkeerd is. Het is logisch dat inwoners dan ook zelf kunnen beslissen wanneer dit noodzakelijk is. In het model is gekozen voor een eenvoudige procedure. Het inleidend verzoek wordt een week voor de raadsvergadering ingediend bij de griffier en wordt later gevolgd door een definitief verzoek. Door de duale verhoudingen wordt het verzoek formeel ingediend bij de griffier, praktisch gezien zal de medewerking van het ambtelijk apparaat nodig zijn. Het doel van het inleidend verzoek is tweeledig. De raad moet op korte termijn beslissen of een onderwerp referendabel is en niet valt onder de uitzonderingen genoemd in artikel 2. De referendumcommissie adviseert hierbij. Daarnaast moet aangetoond worden dat een onderwerp niet alleen maar leeft bij enkele mensen maar op enig draagvlak in de gemeente kan steunen. Hiertoe worden een aantal handtekeningen overlegd. Op korte termijn is het voor inwoners dan duidelijk of het zin heeft om handtekeningen te verzamelen ter ondersteuning van het definitief verzoek.

Bij het verzamelen van de handtekeningen kan worden gekozen voor een 'haal' of een 'brengsysteem'. In het eerste geval wordt het ophalen van de vereiste handtekeningen aan de initiatiefnemers overgelaten. In het tweede geval dienen kiesgerechtigden hun handtekening te plaatsen in de daarvoor aangewezen plaatsen. Uit de evaluatie van de Tijdelijke referendumwet blijkt dat een groot nadeel van het haalsysteem is dat de controle op handtekeningen een tijdrovend karwei is en door onvolledig ingevulde lijsten veel handtekeningen ongeldig moeten worden verklaard. In dit model is gekozen om op verschillende plaatsen in de gemeente lijsten neer te leggen waarop handtekeningen verzameld kunnen worden. Bij het zetten van de handtekening is identificatie met een geldig identificatiebewijs verplicht.

Bij controle van de handtekeningen aan de hand van de GBA moet er beoordeeld worden of diegenen die de ondersteuningsverklaring hebben ondertekend op dat moment kiesgerechtigd zijn voor de raadsverkiezingen. Immers bij het zetten van de handtekening is nog niet bekend of en zo ja wanneer het referendum gehouden wordt en kan dus niet gewerkt worden met een apart bestand van kiesgerechtigden voor het referendum.

Wat betreft de procedure van het inleidend verzoek moet allereerst een termijn worden vastgesteld waarbinnen de handtekeningen moeten worden ingeleverd. Hier is gekozen voor een korte termijn van één week voor de raadsvergadering. De achterliggende gedachte is dat op deze manier in de raadsvergadering zelf besloten kan worden of er voldoende geldige handtekeningen zijn verzameld zodat de volgende fase in het proces (het definitieve verzoek) kan ingaan.

Voor het vaststellen van een drempel voor het indienen van een inleidend verzoek is gekozen voor een systeem waarbij het aantal kiesgerechtigden in de gemeente bepalend is. Het advies uit de modelverordening van de VNG is gevolgd. Schematisch weergegeven ziet dat er zo uit:

aantal kiesgerechtigden	inleidend verzoek	
minder dan 20.001	1%	min. 50, max. 125
20.001 – 40.000	0,7%	max. 200
40.001 – 100.000	0,5%	max. 300
meer dan 100.001	0,033%	

Hollands Kroon telt op dit moment 36.057 kiesgerechtigden. Uit bovenstaande tabel volgt dat het inleidend verzoek door 0,7% van de kiesgerechtigden moet worden ondersteund, zijnde 255. Dit overschrijdt het voorgestelde maximum waardoor 200 handtekeningen voldoende zijn voor een inleidend verzoek.

Artikel 4. Definitief verzoek

Voor het bepalen van het aantal kiesgerechtigden dat nodig is om een definitief verzoek in te dienen wordt de zelfde systematiek gebruikt als bij het vaststellen van de drempel bij het inleidend verzoek. Ook hier is het advies uit de modelverordening van de VNG overgenomen. Schematisch weergegeven ziet dat er zo uit:

aantal kiesgerechtigden	definitief verzoek	
minder dan 20.000	10%	min. 200, max. 1250
20.001 – 40.000	7%	max. 2250
40.001 – 100.000	6%	max. 5000
meer dan 100.001	5%	

Voor Hollands Kroon betekent dit dat het inleidend verzoek door 7% van de kiesgerechtigden moet worden ondersteund, zijnde 2554. Dit overschrijdt het voorgestelde maximum waardoor 2250 handtekeningen voldoende zijn voor een definitief verzoek, wat overeenkomt met 6,2% van het aantal kiesgerechtigden.

Van een aantal gemeenten is gekeken hoe groot daar de percentages zijn om een definitief verzoek te kunnen indienen.

gemeente	kiesgerechtigden	handtekeningen	percentage
Haren	14.816	296	2,0
Alkmaar	85.265	3000	3,5
Zaanstad	113.393	5000	4,4
Noordwijk	20.855	1000	4,8
Delft	74.316	4000	5,6
Haarlem	71.074	4000	5,6
Zwolle	95.670	–	6,0
Hollands Kroon	36.057	2250	6,2
Losser	17.632	1500	8,6

Artikel 7. Vraagstelling

De raad beslist of en wanneer een referendum wordt gehouden en stelt ook de vraagstelling vast. Het meest voor de hand ligt een vraagstelling welke gekoppeld is met het voorgenomen besluit. Aan de kiezer wordt dan de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen het concept raadsbesluit, waarover het referendum wordt gehouden, zijn. De vraagstelling moet wel voldoende duidelijk zijn, de referendumcommissie heeft tot taak hierover te adviseren. Het is mogelijk om de vraagstelling tevens op te nemen op de stempas/oproepkaart.

Artikel 8. Referendumcommissie

In het geval er een referendum wordt gehouden is het raadzaam dat er een externe referendumcommissie wordt ingesteld. Het onderwerp dat ten grondslag ligt aan het referenduminitiatief is doorgaans politiek gevoelig. Inwoners zijn van mening dat de raad gecorrigeerd dient te worden. Maar het is wel de gemeente die het referendum en de voorlichting organiseert. Een 'pettenprobleem' komt in de praktijk bij referenda vaak voor. Een onafhankelijke referendumcommissie kan dan de neutrale derde partij zijn die toeziet op de organisatie en uitvoering van het referendum.

In het model is gekozen voor een permanente commissie met vijf leden. Het kan zijn dat de leden van de commissie lange tijd niet bijeenkomen. Er is gekozen voor een qua aantal ruime commissie en niet voor een commissie van bijvoorbeeld drie personen plus plaatsvervangers. Door meer leden te benoemen dan nodig voor het quorum wordt een oplossing gegeven in het geval één van de leden afwezig is of zich wil onthouden van deelname in verband met mogelijke belangenverstremgeling.

Artikel 9. Taken referendumcommissie

Deze commissie heeft diverse adviserende taken gekregen. Daarnaast wordt de onafhankelijke positie ondersteund door de mogelijkheid gevraagd en ongevraagd advies te geven.

De commissie adviseert, bij een inleidend verzoek, over de toelaatbaarheid van het onderwerp. Dit hangt samen met de in artikel 2 opgenomen onderwerpen waarover geen referendum gehouden kan worden. Verder doet zij een voorstel voor de vraagstelling van het referendum. De vraag moet eenduidig zijn en begrijpelijk voor de inwoners. Wat betreft het toezicht op de objectiviteit van de door de gemeente verstrekte voorlichting kan gedacht worden aan een folder waarin argumenten pro en contra worden genoemd. De bevoegdheid van de commissie strekt zich niet uit tot de door de inwoners gevoerde campagne. De vrijheid van meningsuiting staat daarin voorop. De commissie heeft ook een rol bij de advisering van de verdeling van de beschikbaar gestelde subsidie. Deze advisering ziet onder meer toe op de verdeelsleutel die wordt vastgesteld. Zo kan besloten worden dat 40% van de subsidiegelden bestemd is voor activiteiten van voorstanders van het besluit, 40% voor tegenstanders en 20% voor informerende activiteiten. De commissie heeft ook een rol bij de evaluatie van gehouden referenda en bij de evaluatie van referendumverzoeken welke niet tot een referendum hebben geleid. Deze taak is een logisch gevolg van de toezichthoudende taak bij het hele referendumproces.

Artikel 10. Budget

Er kan jaarlijks een vast bedrag op de begroting worden opgenomen voor het organiseren van referenda of er kan per referendum een budget worden vastgesteld. Hier is gekozen voor het laatste. Naast een bedrag voor de organisatie van het referendum zelf zal de voorlichting geld kosten. Dit betreft zowel de voorlichting door de gemeente zelf (uitleg over het conceptradsbesluit) als de voorlichting door verschillende belangengroeperingen waaronder de initiatiefnemers van het raadgevend referendum.

Artikel 12. Procedure stemming

Het ligt voor de hand om voor de procedures rond de stemming aan te sluiten bij de gang van zaken bij de raadsverkiezingen en dit niet allemaal opnieuw per verordening te regelen. Vandaar dat de Kieswet en het Kiesbesluit van overeenkomstige toepassing zijn. Dit omvat het hele proces van de termijn waarop bij de kiesgerechtigden de oproepkaart/stempas voor het referendum bezorgd dient te zijn als de werkwijze in het stembureau en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag.

Artikel 13. Geldigheid van de uitslag

Wanneer 30% procent van de kiesgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht, wordt de uitslag van het referendum geacht geldig te zijn. Het percentage kan lager zijn dan het gemiddelde opkomstpercentage bij de raadsverkiezingen, maar moet hoog genoeg zijn om een drempel op te werpen. Op deze wijze komen alleen onderwerpen aan bod die door een redelijk deel van de inwoners als van belang worden beschouwd, zonder dat het praktisch onmogelijk zal worden een geldige uitslag te krijgen.

De niet genoemde artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Bijlage: Gebruik digitaal discussieplatform Argu

Er is onderzocht of een referendum digitaal gehouden kan worden met gebruik van DigiD.

Organiseren digitaal referendum

In de VNG modelverordening is geen mogelijkheid opgenomen om via een elektronische handtekening steun te verlenen aan een referendumverzoek.

Een bestuursorgaan kan op grond van afdeling 2.3 Awb de elektronische weg openstellen voor referendumverzoeken. Aan het gebruik van de elektronische weg kan het bestuursorgaan nadere eisen stellen. De elektronische weg voor referendumverzoeken komt naast en niet in plaats van de conventionele weg.

Bij het zetten van een handgeschreven handtekening ter ondersteuning van een referendumverzoek heeft de handtekening verschillende functies. Deze dient ter authenticatie en identificatie (vaststellen van de identiteit van een persoon) en om de wilsuiting vast te leggen (van belang in het kader van rechtsgevolg en of bewijsvoering). Deze functies zijn ook via de elektronische handtekening te bewerkstelligen.

Er zijn diverse niveaus van elektronische handtekeningen. Het verschil zit hem in de waarborgen waarmee de handtekening is omkleed. Een eenvoudige vorm van een elektronische handtekening is een gescande handtekening die aan een elektronisch document is toegevoegd. De keuze voor het benodigde niveau van een handtekening dat voldoende betrouwbaar is voor de desbetreffende webdienst/handeling is de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan (art 2:15, derde lid Awb).

DigiD is een gemeenschappelijk authenticatiesysteem. DigiD wordt momenteel primair gebruikt voor de functie authenticatie. DigiD verifieert in dat geval iemands identiteit. DigiD kan worden gebruikt als elektronische handtekening. Hierbij geldt dat het bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de keuze van niveau van elektronische handtekening voor een referendumverzoek en dient dit te regelen in haar beleid, gebruiksvoorwaarden richting de gebruikers (kiezgerechtigden). Het bestuursorgaan dient onder meer ook zorg te dragen voor de "logische associatie" tussen de ondertekenaar en de elektronische handtekening en vervolgens de elektronische handtekening en het document. Bovendien dient het bestuursorgaan gebruikers te informeren wanneer sprake is van authenticatie en wanneer van het plaatsen van een elektronische handtekening.

Het gebruik van DigiD zou voor burgers die over deze handtekening beschikken drempelverlagend kunnen werken. Voor hen is het eenvoudiger een referendumverzoek te ondersteunen via enkele handelingen op de computer dan om naar het gemeentehuis te gaan om een handtekening te zetten. Voor de gemeente is er geen sprake van werkbesparing. Zij zal ook de ondersteuningsverklaringen afgelegd via DigiD moeten controleren op kiesgerechtigdheid (woont deze persoon in de gemeente, is deze oud genoeg etc.).

Het is de vraag of er voor gebruik van DigiD zwaardere eisen gesteld dienen te worden qua aantal af te leggen ondersteuningsverklaringen. De 'drempel' voor de inwoner en de tijd die het kost om een verzoek af te leggen is hoger indien dit dient plaats te vinden op het gemeentehuis. Indien geconcludeerd wordt dat er bij toepassing van DigiD meer ondersteuningsverklaringen dienen te worden afgelegd, volgt de lastige vraag hoeveel dit dan zouden moeten zijn en hoe dit in verhouding dient te staan tot de handtekeningen die wel op het gemeentehuis zijn afgelegd.

Wij wijzen hierbij ook op een advies van de Kiesraad over digitale verzoeken en ondersteuningsverklaringen. De Kiesraad geeft aan dat het op den duur mogelijk moet worden dat deze ook door middel van een digitale handtekening wordt afgelegd. Zolang nog geen voldoende veiligheidsgaranties op dit punt bestaan, is naar het oordeel van de Raad het indienen van verzoeken en ondersteuningsverklaringen in persoon op het gemeentehuis de enige betrouwbare optie.

Indien er wel een betrouwbaar systeem beschikbaar komt voor het elektronisch verzamelen van ondersteuningsverklaringen dient er een discussie gevoerd te worden over de vraag of digitalisering gevolgen moet hebben voor de hoogte van de drempels.

Al met al zijn deze overwegingen rond DigiD de reden dat deze toepassing (nog) niet in de modelverordening is opgenomen en gekozen wordt voor het gebruik van handtekeningenlijsten die worden ondertekend op het gemeentehuis.

Uitvoeren digitaal referendum

Het aanleggen van een koppeling tussen Argu en DigiD moet technisch mogelijk zijn. Dit kan lang duren (mogelijk een jaar of meer) en zal zeker gepaard gaan met kosten, zowel voor ontwikkeling, beveiligingstests (ICT Audit), als het gebruik van DigiD zelf. Voordat de koppeling met DigiD kan worden gemaakt, moet er een PKI overheidscertificaat door Argu worden aangevraagd. Dit kan alleen worden gedaan als Argu formeel de opdracht heeft gekregen om een publieke dienst uit te voeren, zoals het faciliteren van een digitaal referendum. Daarom is een formeel, ondertekend besluit waar dit in staat belangrijk voor het in gang zetten van het proces. Vervolgens kan dan de ontwikkeling van start gaan in een preproductie-omgeving (niet geschikt voor echte data, niet toegankelijk voor het publiek). Als de verbinding hiermee vervolgens succesvol is opgezet, moeten we een akkoord krijgen van Logius. Daarna komt nog een ICT Audit van een onafhankelijke partij, om te garanderen dat de webapplicatie veilig is om gekoppeld te worden aan DigiD. Complicerende factor bij gebruik van DigiD is dat privacy gevoelige gegevens zoals burger service nummer aan DigiD gekoppeld zijn.

Kostenindicatie digitaal referendum

Gebruik van DigiD gaat gepaard met jaarlijks terugkerende kosten voor de vereiste ICT Audit, ca. €10.000, ook als er geen referendum gehouden wordt. Andere kosten zijn € 750 voor een vereist certificaat en het inlogproces zelf kost € 0,10 per inwoner.

Alternatief voor gebruik van DigiD

Gezien de hoge kosten en de grote verantwoordelijkheid om met BSN nummers om te gaan is er gekeken of er alternatieven zijn. Een interessante optie is de mogelijkheid om een digitaal referendum te houden waarbij aan inwoners een unieke code wordt toegekend waarmee gestemd kan worden. Deze code wordt per post bezorgd. Om op deze wijze een referendum te houden lijkt een forse kostenbesparing mogelijk. Dit zal nader onderzocht moeten worden.